rehabilitácia - v *pamiatkovej starostlivosti*: všeobecná zhodnocujúca úprava *kultúrnej pamiatky*; v prípade stavebných pamiatok znamená nielen úpravu architektonickú, ale aj účelové zásahy pre ďalšie využitie (čiastočne sa prekrýva s termínom *reanimácia ?*); pozri *rekonštrukcia mesta*; *obnova pamiatok*

Baleka: obnova pamiatky v jej celistvosti; obdobne ako pri *regenerácii* sú chýbajúce časti doplnené v pôvodnej podobe; termín vystihuje obnovu pamiatky prevedenú so zreteľom na súdobé využitie pamiatky v jej pôvodnom poslaní

rehole, rehoľníci - pozri *kresťanské rády; observancia*; *závoj* (Baleka); *biret; liturgický odev; chudoba*
rehole kresťanské - tiež *kresťanské rády*
Recha/Rech - ?

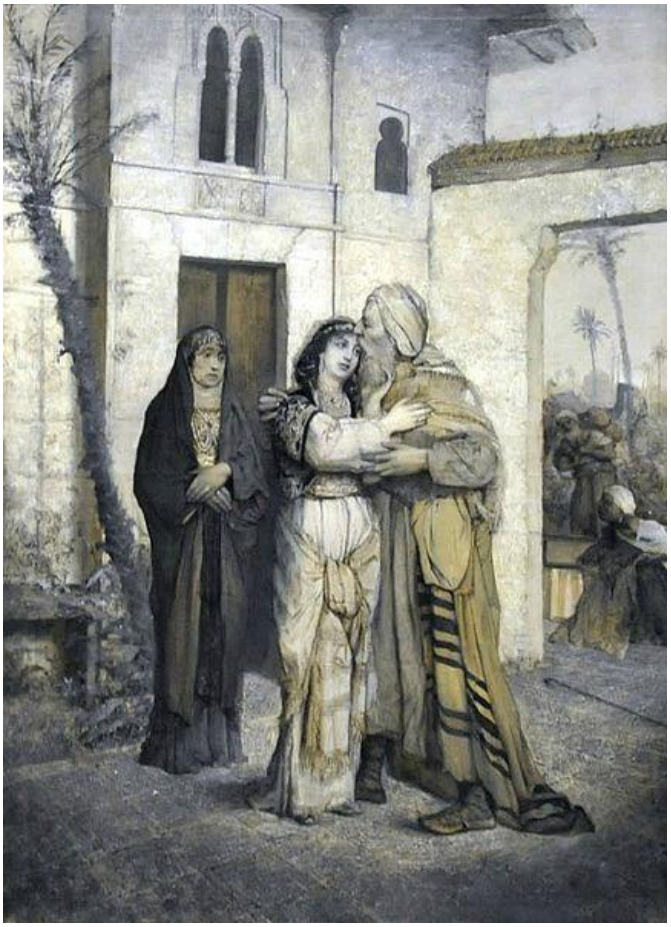

M. Gottlieb: Recha víta svojho otca (1867-1877)

Reia - v *gréckej mytológii* - *Titánka*, dcéra *Gaie* a *Urana*, manželka Titána *Krona*, matka Hestie, *Demeter, Héry, Poseidona* a *Dia*

-v gréckej mytológii bohyňa druhej generácie z rodu Titánov; sestra/manželka Krona, ktorá spolu s ním porodila 3.generáciu bohov; porovnaj *Rhea/Rheia/Rea*

Reich Jacques - (✞1923); maďarský portrétista, rytec, aktívny hlavne v Spojených štátoch

http://en.wikipedia.org/wiki/Jacques_Reich

J. Reich: Eoestre (1884)

Reichentál František - (✞1971);

http://www.nedbalka.sk/stala-expozicia/zoznam-autorov/frantisek-reichental

F. Reichentál: Pri čítaní Talmudu

F. Reichentál: Dievčatko

F. Reichentál: Zátišie

F. Reichentál: Bieda
F. Reichentál: Deti

Reichert Carl - (✞1918); rakúsky učiteľ; syn rakúskeho maliara zvierat a portrétneho maliar; kráčal v šľapajach svojho otca a stal sa maliarom žánrových, zvierat a mestských scén najviac slávne sú jeho obrazy zvierat najmä psov a mačiek; pozri *animalieri, rakúski maliari 19.st., rakúski maliari 20.st., psí umelci, psy vo výtvarnom umení, mačky vo výtvarnom umení*

https://www.google.sk/search?q=Reichert+Carl&espv=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&imgil=1iI1-uTUG0gdRM%253A%253BTZ8vLQNrYQ4B1M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.thegreatcat.org%25252Fthe-cat-in-art-and-photos-2%25252Fcats-in-19th-century-art%25252Fcarl-reichert-1836-1918-austrian%25252F&source=iu&pf=m&fir=1iI1-uTUG0gdRM%253A%252CTZ8vLQNrYQ4B1M%252C_&usg=__ootOiqFd3aQEnHTefScQ4v2IvV0%3D&ved=0CCoQyjc&ei=k-e4VO78BoLSygODy4KoCw#imgdii=_&imgrc=1iI1-uTUG0gdRM%253A%3BTZ8vLQNrYQ4B1M%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.thegreatcat.org%252Fwp-content%252Fuploads%252F2013%252F12%252FCARL-REICHERT-1836-1918.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.thegreatcat.org%252Fthe-cat-in-art-and-photos-2%252Fcats-in-19th-century-art%252Fcarl-reichert-1836-1918-austrian%252F%3B1024%3B852

http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=en&u=http://www.thegreatcat.org/the-cat-in-art-and-photos-2/cats-in-19th-century-art/carl-reichert-1836-1918-austrian/&prev=search

C. Reichert: Mačiatka na kolovrátku (19.-20.st.)

C. Reichert: Trofeje (1898)

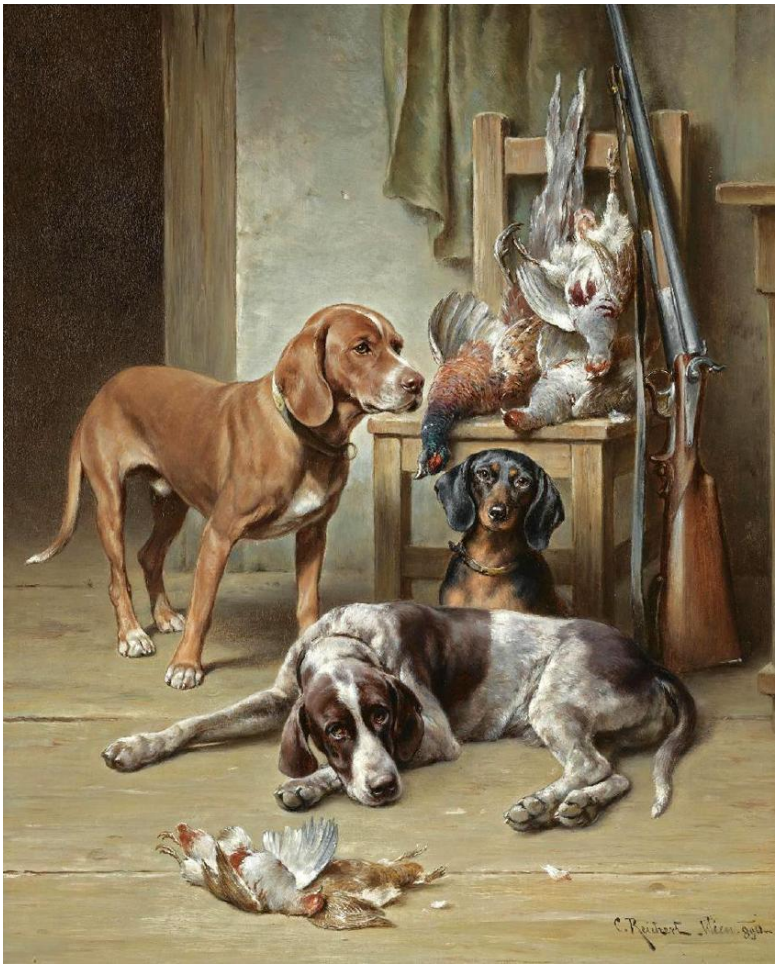

C. Reichert: Poľovačka (1912)

C. Reichert: - (19.st.)

C. Reichert: - (1895)

C. Reichert: Mačky a kakadu (19.st.)

C. Reichert: Psi a kakadu (19.st.)

C. Reichert: Mačky v kuchyni (19.st.)

C. Reichert: Asistenci v ateliéri (19.st.)

C. Reichert: Čaj o piatej (19.st.)

C. Reichert: Mačiatko udáva tón (19.st.)

Riemenschneider Tilman - (✞1531); nemecký sochár a rezbár pôsobiaci v Würzburgu od 1483; bol jedným z najplodnejších a univerzálnych sochárov prechodného obdobia medzi neskorou gotikou a renesanciou, majster v kameni a lipovom dreve

http://en.wikipedia.org/wiki/Tilman_Riemenschneider

tzv. Riemenschneiderov oltár

Reiner Václav Vavřinec -

https://www.flickr.com/photos/havala/3385960662/in/photostream/

Reinhardt Ad - (✞1967); americký umelec, stúpenec *abstraktného expresionizmu, konceptuálneho umenia* a *minimalizmu*

Reinhold Heinrich - (✞1825)

http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/8596431667/in/photostream/

reinkarnácia - pozri *inkarnácia, Kára*

http://it.wikipedia.org/wiki/Reincarnazione

Riesseburg - pozri *krst; Nemecko*

rejnok - český výraz pre *raju*

rekatolizácia - v súvislosti s heslom *jezuiti*: cirkevná vojenská organizácia, zameraná na rekatolizáciu v reformačných krajinách (pozri *inkvizícia*);pozri *protireformácia, katolicizmus, protestantizmus*

reklama - činnosť a v prenesenom význame objekty (*plagáty*, *transparenty* apod.), slúžiace k uvedení určitého tovaru na trh; pozri *aranžérstvo*, *grafika propagačná*; *graffiti*; *pop-art*; *srdce*, *logo; billboard/bilbót; ostalgie*

J. Thomson: Londýnsky nosič reklamy (woodburytypia z cyklu Pouličný život v Londýne, 1877)

reklamanta - *kustód*; v starých *rukopisoch litera*, slabika alebo slovo, ktorým začína ďalší *hárok* alebo stránka, umiestené pre kontrolu správnosti poradia

reklamný film - film s poslaním propagovať výrobky, niekedy koncipovaný ako hraný filmový útvar; jeho charakter určovaný v súlade s výsledkami sociologických a psychologických výskumov; pozri *propagačný film, kinematografia*

rekluza - stav, kedy mních alebo mníška sa rozhodli neopúšťať svoju *celu*, aby neprišli do kontaktu s inými ľuďmi a mníchmi; extrémnym druhom rekluzy bolo zamurovanie v cele až do svojej smrti; pozri *kláštor, pustovník, Humilitas*

rekonštrukcia - opätovné zostrojenie, zriadenie, uvedenie do pôvodnej podoby alebo stavu; vo *výstavníctve* pozri *dioráma*; tiež jedna z metód *pamiatkovej starostlivosti*; pozri *inštalácia*

rekonštrukcia kultúrnej pamiatky - jedna z metód *obnovy pamiatok*, pri ktorej sa dopĺňajú alebo dotvárajú chýbajúce časti *kultúrnej pamiatky*: na základe podrobnej dokumentácie autentického stavu alebo na základe analógií s obdobnou zachovanou kultúrnou pamiatkou, príp. na základe vedecky podloženej hypotézy, ale aj novou tvorbou, prihliadajúcou ku *slohovému* charakteru kultúrnej pamiatky; pozri *pamiatková starostlivosť, národná kultúrna pamiatka, obnova pamiatok*

Baleka: v *pamiatkovej starostlivosti* obnova doplňujúca pamiatku výtvarne, technicky a i. do pôvodného stavu; doplnenie môže mať rôzny stupeň zhody; rekonštrukcia môže byť presná, ak je dochovaná dokumentácia, analogická ai.; pozri *rekonštrukčná metóda*

rekonštrukcia mesta - 1.obnova *miest* zničených prírodnou katastrofou alebo vojnou (napr. Varšava)
2.*rehabilitácia* a ochrana *mestských pamiatkových rezervácií*, ktoré pri zachovaní kultúrno historických hodnôt umožňujú moderný spôsob života; pozri *mestské historické jadro*; pozri *pamiatková starostlivosť, mesto*

rekonštrukčná metóda - v *pamiatkovej starostlivosti* postup, pri ktorom sa uplatňuje opätovné vytvorenie diela v jeho pôvodnej historickej podobe, v architektúre napr. dostavba zničenej časti stavby; metóda sa uplatnila najmä po 2.svetovej vojne

rektifikovaný terpentín - ***terpentín rektifikovaný***

rekviem - *zádušná omša*; latinsky: lat. Missa pro defunctis alebo Missa defunctorum; angl. Mass for the dead; názov rekviem pochádza od prvých slov schváleného latinského textu: Requiem aeternam dona

eis, Domine (Daj im večný odpočinok, Pane); omša v katolíckej cirkvi sa slúži za pokoj v duši, alebo duše jedno alebo viac zosnulých osôb, využívajúca určitú formu *rímskeho misála* často, ale nie nevyhnutne sa oslávila v súvislosti s *pohrebom*; pozri *Dies Irae*

https://en.wikipedia.org/wiki/Requiem
https://cs.wikipedia.org/wiki/Rekviem

V. Hložník: Vojnové rekviem (1982)

rekvizita - súčasť scénického vybavenia, ktorá slúži na dotvorenie obrazu určitého prostredia; pozri *scéna, divadlo, dioráma*

relevatio - lat. Baleka: zvyk chrániť obraz závesom je dodnes bežný v *galériách* i súkromných *zbierkach*; rozhrnutie závesu (*relevatio*) odkrýva obrazový dej zmyslom, ale i hlbšiemu významovému pochopeniu deja, preto je napr. v *byzantskom umení* záves považovaný za symbol *dôstojnosti*

reliéf - tal. rilievo

-plastický obraz vystupujúci zo zadnej plochy, určený k frontálnemu pohľadu; podľa miery vypuklosti: *nízky reliéf-basreliéf, vysoký reliéf-hautreliéf*

Baleka: odbor v *sochárstve*, v ktorom figúry, zvieratá, rastliny, architektúra aj veci, prípadne nepredmetné tvary, sú podané *plasticky* alebo *skulpturálne* tak, že zostávajú spojené so základnou plochou materiálu, na ktorom sú rozvinuté; táto plocha môže byť zakrivená (napr. obvod vázy, *hlavica, výklenok*); reliéf má iba *priečelný* pohľad, ktorému je podriadené poňatie *tvaru* a *priestoru*; môže byť *nízky reliéf, vysoký reliéf* alebo *glyptický reliéf/reliéf en creux*; niekedy sa rozlišuje ešte *poloreliéf*, taliansky *mezzo rilievo* (pozri *anaglyf*); každý z nich môže byť použitý pre všetky sochárske hmoty: *slonovina*, mrožovina, *drevo, štuka, kameň, kov* apod. (pozri *materiál*); všetky priestorové poňatia môžu byť uplatnené v *diele* súčasne; termín reliéf prvý raz použil C.Cennini (autor Knihy o umení stredoveku, ktorá podáva prehľad technológie maliarskych

a tvorivých postupov talianskych maliarov *trecenta*); reliéf svojím priestorovým poňatím veľmi citlivo odráža umelecký a svetový názor tvorcu a dobové prúdy, ku ktorým prináleží; reliéf je známy od *praveku* a mal významné postavenie vo výtvarnom umení všetkých svetových kultúr; presadil sa tiež v architektúre, kde boli celé časti alebo aj jednotlivé prvky *perspektívne*, tj. reliéfne skrátené (antické *štítové reliéfy* na *tympanónoch, reliéfy* na *metopách*); reliéfy uplatnené aj v scénickom výtvarníctve (pozri *scénografia*)

pozri *schiacciata*, *slepotlač*, *zapúšťaný reliéf/en creux*, *mezzo rilievo*; *diptych konzulský*; *epitaf*, *minca*, *medaila*, *medailón*, *stéla*, *columna caelata*, *columna cochleata*; *ceroplastika*; *kontrareliéf*, *anaglyf/poloreliéf*; *kontinuálna kompozícia*; *maniera romana; chiaroscuro; pastiglia*

http://cs.wikipedia.org/wiki/Reliéf_(sochařství)

V. Kayser: Zuzana a starší (solnhofenský vápenec, 1530)

K. Cox: Augustus Saint-Gaudens v Met v New Yorku (1908)

reliéf Campanov - ***reliéfy Campanove***
reliéf en creux - ***glyptický reliéf***
reliéf glyptický - ***glyptický reliéf***
reliéf historický - v starovekom umení (*perzské, egejské, antické, egyptské*, *rímske umenie*, *neskoroantické umenie* a ď.) reliéf s aktuálnymi politickými témami (víťazné vojny apod.); pozri *kontinuálna kompozícia*
reliéf konsegračný - ***konsegračný reliéf***
reliéf maliarsky - ***maliarsky reliéf***
reliéf metópový - ***metópový reliéf***
Reliéf Narodenia z Hlohovca - pôvodne z Hlavného oltára Dómu sv. Martina v Bratislave; pozri *Neznámy autor; polychrómia; zlátenie*

Neznámy viedenský rezbár, Hans Kamensetzer: Reliéf Narodenia z Hlohovca (polychrómované lipové drevo, 1485-1490)

reliéf nízky - ***nízky reliéf***
reliéf pamätný - ***plaketa***

R. Pribiš: 700 rokov obce Čičmany (1972)
O. Španiel: Plaketa Komenského univerzity Bratislava od Petržalky so štátnym znakom (1924)

reliéf ponorený - ***glyptický reliéf***
reliéf priebežný - staroveké monumentálne reliéfy na pamätníkoch, vstupoch palácov apod.; v podobe dlhých pásov s tematikou mytologickou, s námetmi poľovačky, triumfálnych bojov (pozri *vlys pásový*); pozri *Kalach/Kalchu/Nimrúd*

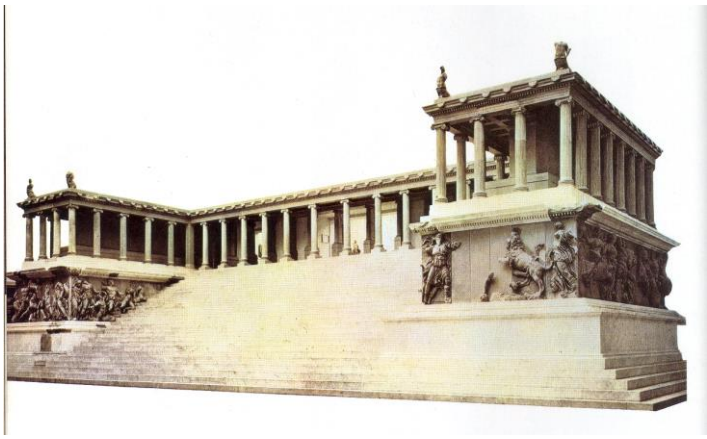

Pergamonský oltár s Gigantomachiou (Berlínske múzeum)

reliéf rytý - ***reliéf glyptický***
reliéf štítový - ***štítový reliéf***
reliéf typografický - ***typografický reliéf***
reliéf vysoký - ***hautreliéf***

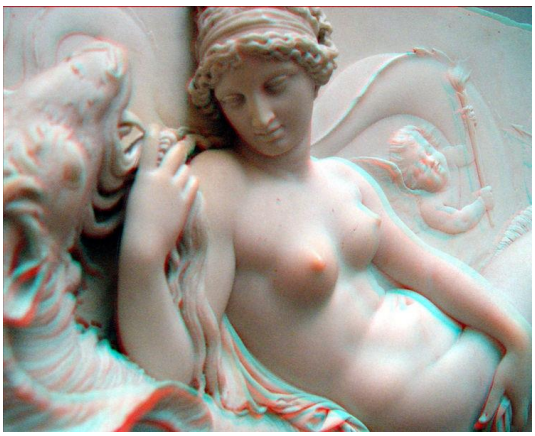

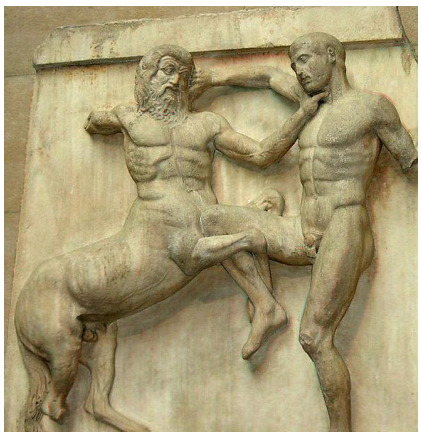

Klasicistický vysoký reliéf (mramor)
Feidias: Kentaur (detail, Parthenon, okolo 450 pr.Kr.)

reliéf zapustený - ***zapustený reliéf***
reliéfna fotografia - ***fotografia reliéfna***
reliéfna intarzia - ***intarzia reliéfna***
reliéfna rovina - ***rovina reliéfna***
reliéfna tlač - ***tlač reliéfna***
reliéfna tlač z hĺbky - ***tlač reliéfna z hĺbky***
reliéfny odtlačok - ***emboissing***
reliéfy Campanove - názov podľa zberateľa Giampetra Campana di Cavelli; malé, veľmi nízke *reliéfy* (pozri *basreliéf*) veľkej obrysovej ostrosti; sú z pálenej hliny, z doby *Augustovej* (rozhranie nášho letopočtu); majú dekoratívny charakter a boli určené na obklady stien; mytologické a kultové výjavy vyznačujúce sa *eklektizmom* svojej doby; pozri *rímske umenie*

http://de.wikipedia.org/wiki/Giampietro_Campana
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:CampanaCollection1851.jpg

Vystavené Campagnove reliéfy (ilustrácia knihy „Antické sochárske diela“, 1851)

religio - lat. – „náboženstvo“

- podľa *Cicera* výraz religio pôvodne znamenal „svedomitosť“ (ľudia, ktorí svedomito zbierajú predmety súvisiace s uctievaním bohov); iné vysvetlenie: religare – „spájať“ (spájať neviditeľný svet bohov s pozemským svetom obývaným ľuďmi); ďalší význam: religio – „otiepka slamy“, ktorú používal *pontifex* (význam staviteľ aj kňaz) pri spájaní drevených brvien, aby mostom spojil dva brehy vodného toku; porovnaj *dúha;* pozri *náboženstvo*

relikvia - z lat. reliquia – „ostatok“

1.*ostatky* tiel svätých alebo predmety súvisiace s ich životom, napr. trieska z *kríža* v *sepulcrume* alebo kúsok kosti v *relikviári*, pás *Panny Márie* (pozri *Madona s pásom*); zbieranie (pozri *zberateľstvo*) a uctievanie relikvií príznačné pre katolícky rítus; pozri *lignum, tablinum, lipsanotéka, relikviár, kaptorga, pektorál, predella, archa, monile, patrocinium*; *Ježišova kopija* (Discovery), *svätý grál, Turínske plátno, veraikon; roh jednorožca* (Wensleydalová); *Ježišova kopija*
2.vo všeobecnosti: vzácna pamiatka

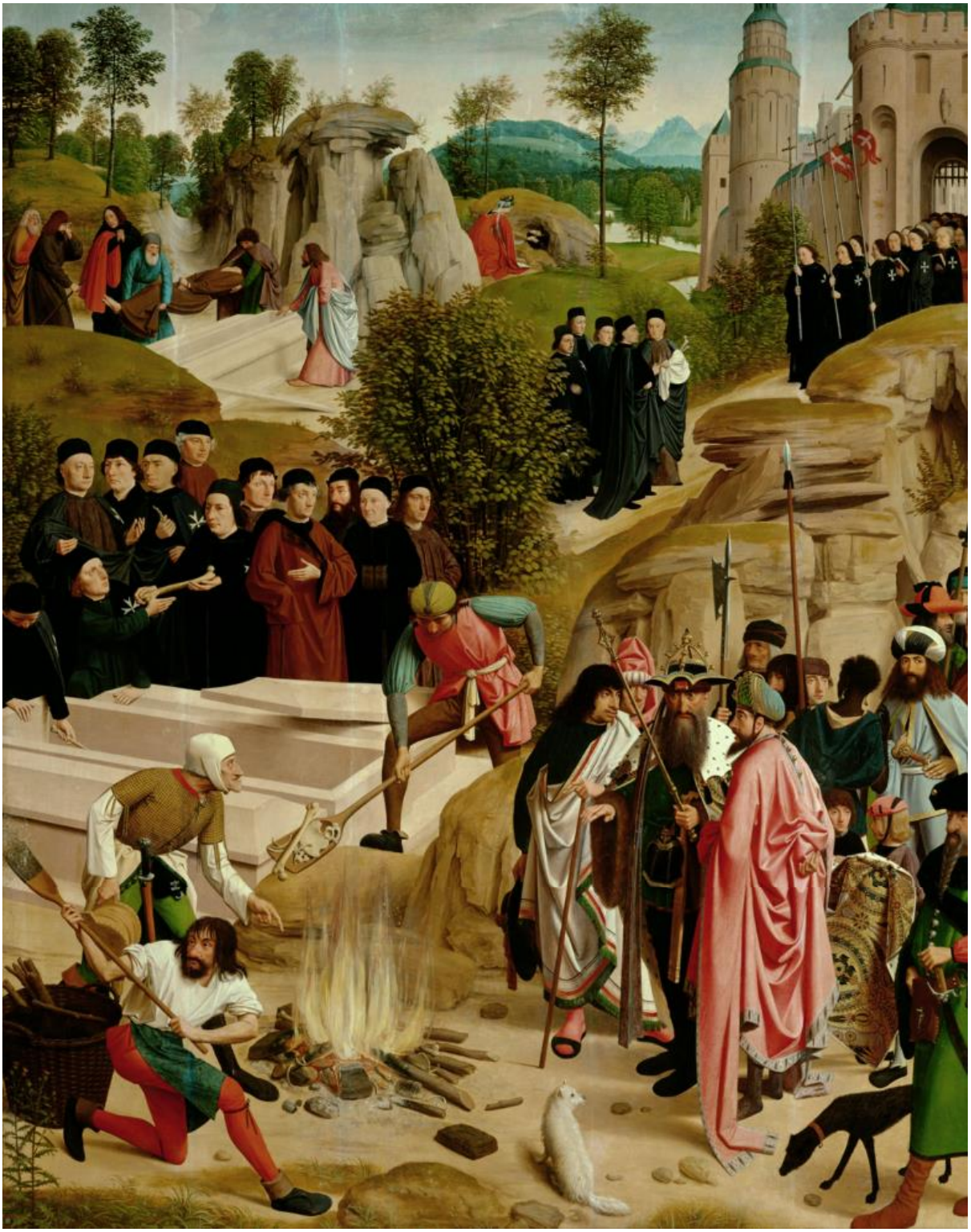

Geertgena tot Sint Jans: Legenda o ostatkoch Jána Krstiteľa (1484-1490)

J. Lieferinxe: Pútnici pri rakve sv. Šebastiána (1497)

relikviár - z lat. reliquia – „ostatok“

-schránka s ostatkami *svätcov*, užívaná od neskorej *antiky*; v ranom stredoveku zvyčajne z drahých kovov s bohatým zdobením; najčastejšie v tvare skrinky, *rakvy, kríža* (pozri *enkolpion*, *pacifikál*, *sepulcrum*, *predella*, *staurotéka*), *Božieho hrobu*, *busty*, *ruky*, podľa druhu relikvie a kultu svätca; výzdoba podlieha slohovým typom; pozri *stúp*

https://translate.google.sk/#de/sk/Walzenf%C3%B6rmiges%20Kristallreliquar

http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/8450473762/in/photostream/

Sv. Valentín (relikviár, 1690)

Relikviár (detail, Klenotnica opátstva Sainte-Foy de Conques, Francúzsko, 10.st.)
Relikviár (Klenotnica opátstva Sainte-Foy de Conques, Francúzsko, 10.st.)

P. Poussielgue-Rusand: Relikviár svätej koruny Ježiša Krista (katedrála Notre-Dame v Paríži, 1862)
Relikviár so svätým klincom (Bamberská katedrála)

Relikviár s drevom Svätého kríža (Santa Maria del Pilar v Barcelone)

Relikviár Svätá Tŕňová koruna (katedrála Notre-Dame v Paríži 1)

Relikviár so zubom sv. Apolónie (katedrála Porto, Portugalsko)

relikviár kupolový - v tvare kupolového *kostola*
relikviár skriňový - so zreteľne členenými poľami, zdobenými často tepanými zlatými a striebornými figúrami, *smaltom* a *drahokamami* (najmä 12.-15.st.)
relikvie kresťanské - ***kresťanské relikvie***
remake - nové sfilmovanie presne podľa staršieho, zvyčajne komerčne a umelecky úspešného filmu; porovnaj *retrofilm*; pozri *kinematografia*
remargácia - nastavenie papiera na *grafický list*, ktorý bol celkom odrezaný od okrajov svojho zobrazenia; prevádza sa u starých tlačí (pozri *inkunabule*), ktoré mávajú iba malé okraje, tým istým papierom a napojenie býva sotva znateľné; remargácia nie je *falzom*
remark - z franc. remarque – „poznámka, pripomienka“

-*pomocná kresba* (alebo leptacia skúška; pozri *épreuve d'artiste, lept*) na okraji grafickej dosky na vyskúšanie materiálu; pred *tlačou* odstránená; pozri *prednostná tlač*

Slovník cudzích slov: skúšobná kresba na okraji grafickej platne (pozri *štočok, matrica*)

Baleka: drobná rezaná, kreslená alebo leptaná *značka*, ale aj kresba, nezávislá na motíve *grafického listu*; pôvodne bol remark skúšobným prvkom, overujúcim dostatočnosť rezu, vrypu alebo sily *leptacieho kúpeľa*; remark bol umiestňovaný pri okrajoch dosák, z ktorých sa po *odtlačkoch skúšobných* (pozri *nátlačok*) odrezával; listy s remarkom (pred jeho odstránením) bývajú *autorom* podpísané a sú *zberateľsky* cenné (pozri *épreuve d'artiste*); niekedy je remark do *grafického listu* zakomponovaný tak, aby nenarušil, a napriek tomu tvoril zvláštnu aj významovú časť (Švabinského remark v podobe raka, ktorý je *zverokruhovým znamením* júna na grafickom liste „Červnové poledne“)

M. Švabinský: Červnové poledne

rematrica - v *polygrafii* pri *reprografii*: *matrica* na zhotovenie ďalších kópií